

Hukuk Fakültesi Öğrencilerinin Hızlı Okuma Becerilerinin Değerlendirilmesi

Alemdar Yalçın
Seher Erdoğan Çeltik
Şadan Altınok

DOI:.....

Makale Bilgileri

Yükleme:20/03/2017 Düzeltme:28/06/2017 Kabul:05/10/2017

Özet

İnsanoğlu hayatının neredeyse her safhasında okuma ile karşı karşıya gelmektedir. Okuma etkinliği onun doğayı ve dünyayı anlama çabası ile açıklanabilir. Bu çaba okuma ve hızlı okuma kavramları üzerinde araştırmaların temelini oluşturmaktadır. Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde pekçok çalışma alanında hem dijital hem de basılı materyallerle yoğun temas halinde bulunmaktadır. Hukuk fakültesi öğrencileri lisans eğitimleri ve çalışma hayatlarındaki görev süreleri boyunca yoğun bir okumaya maruz kalmaktadırlar. Kısıtlı bir zaman diliminde yapılan bu okuma süreçlerinde okudukları her metni hızlı ve anlamlı bir okuma ile gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bu araştırma, 2015-2016 eğitim öğretim yılı Gazi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi 1. sınıf öğrencilerinden 70 kişi ile yapılmıştır. Hızlı okuma eğitimi öncesi ve sonrası yapılan etkili okuma endeksi (eoe), sessiz okuma hızı (soh), öznel ve nesnel değerlendirme ölçümlerini kapsayan dört farklı boyutta veriler analiz edilerek karşılaştırılmıştır. İlk ve son ölçümler arasındaki farklar ve dersin etkililiği test edilmiştir. Buna göre hızlı okuma eğitimi alan öğrencilerin okuma hızı ve anlama becerileri belirgin bir şekilde artış göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Etkili Okuma, Hızlı Okuma, Hukuk Fakültesi, Okuma Hızı, Okuma.

Sorumlu Yazar : Alemdar Yalçın, Prof. Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Türkiye, mayalcin@gazi.edu.tr, ORCID ID :0000-0001-5618-277X

Seher Erdoğan Çeltik, Ar. Gör. Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Türkiye, sehererdogan@gazi.edu.tr, ORCID ID 0000-0002-9686-6524

Şadan Altınok, Ar. Gör. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Türkiye, sadanaltinok@gazi.edu.tr, , ORCID ID /0000-0002-2741-4751

Giriş

İnsan sosyal bir varlık olarak tanımlanır. Onun sosyalleşmesi için birtakım etkinliklerde bulunması gerekir: Okuması, konuşması, dinle(n)mesi, anlam(landırm)ası, diğer insanlarla iletişim halinde bulunması vs. İnsanın sosyalleşme vasıtalarından bir tanesi de okumadır. Birey okuyarak dünyayı, evreni tanımış, anlamlandırmış ve kendisinin buradaki konumunu ve fonksiyonunu fark etmiştir. Okuma aslında birey için bir varoluş etkinliğidir. Modern toplumun karmaşık ve hızlı yaşamı içinde etkin bir okuma becerisini kazanma olmazsa olmaz bir unsur olarak kabul edilmektedir. Okuma günlük hayatın her alanında birey için önemli sosyal, kültürel ve ekonomik kazanımlar yarattığı gibi bir toplumun kalitesinin yükselmesinde, iş akışının daha ekonomik ve nitelikli bir hale gelmesinde her türlü bürokratik işlemin hızlı ve sağlıklı yürütülmesinde çok önemli bir yere sahiptir.

İnsanoğlu yazının icadından bu yana “okumak” tadır. Blaha ve Bennett, (1993: 39) okumayı yazının icadından öncesine kadar götürmektedir. (Aktaran, Kurudayıoğlu, 2011: 15) Matbaanın icadı ile daha çok kitabın basılması ve daha geniş kitlelere ulaşması bireylerin yazılı-basılı eser ile daha çok etkileşime girmesine sebep olmuştur. Böylece basılan sayısız eseri okumak zorunda kalmış, bunun için daha çok zamana ihtiyaç duymuştur. Bu durum birtakım arayışları ve bunun neticesi olarak hızlı okuma kavramını ortaya çıkarmıştır.

Okuma, TDK Güncel Türkçe Sözlük’ te; *“bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak”, “yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek”, “bir şeyin anlamını çözmek”* diye tanımlanmaktadır.

Okuma, duyu organları aracılığı ile alınan iletinin beyinde deşifre edilerek anlamlandırılması ve yorumlanmasını kapsayan karmaşık bir zihinsel süreçtir. (Özdemir 2007: 11, Ruşen 1995: 22, Tazebay (2005: 4, Yalçın 2002: 47) Dedebali (2008: 4), okumanın tanımında , *“algılanan sembollerin, önceki birikimlerle ve hâlihazırdaki birikimlerle”* karşılaştırılmasına da dikkat çeker. Kaynaklarda okumanın farklı boyutlarına vurgu yapılarak çeşitli tanımlamaları karşımıza çıkmaktadır. Bu durum okumanın *“karmaşık bir süreç zihinsel”* olmasına bağlanmaktadır. (Kurudayıoğlu 2011: 16) Okumanın en temel amacı *“anlamak”*tır. Birey okuma esnasında; *“dikkatini okuduğu malzemeye verir ve önceden edinilmiş bilgi ve becerilerini yazarın yazdıklarını anlamak için bütünleştirir.”* (Altunay ve Çakıcı 2006: 41)

Günümüzde *“okuma ve okuduğunu anlama, bilgiyi üretme ve yeniden üretime giden yolda en önemli basamak”* olarak görülmekte ve bilgi alma yollarının en önemlilerinden biri kabul edilmektedir. (Çakıcı, Altunay 2006: 11) Bilgi çağı dediğimiz bu çağda yaşanan gelişme ve değişime ayak uydurmak zorunda kalan insanoğlu; basılı görsel eser/materyali takip emek için etkin ve hızlı okumaya gerek duymaktadır. (Arıkmert 2006: 22) Öyle görünüyor ki çağın gerekleri bireyi bilgi edinme konusunda

doğal olarak okuma ile yüzleştiren okuma eyleminin etkin ve yetkin yapılması “hızlı okuma”yı doğurmuştur.

Hızlı okuma, “kişilerin çabukluk, kavrama ve belleme yeteneklerini geliştirerek, daha önceki okuma süresine kıyasla, dakikada okudukları kelime sayısını ve anlama düzeylerini artırma” olarak tanımlanmaktadır (Ruşen 1995: 55). Peki, hızlı okumaya ilk olarak ne zaman ihtiyaç hissedilmiştir?

İlk olarak 1768’li yıllarda Claude- François Lizarde de Radonvilliers’in kral çocuklarına ders verirken hızlı okuma tekniklerini kullandığı görülmektedir. Daha sonra Lecrec’in ön düşünme ve tahmin etme konusundaki görüşleri, Emil Jawal’ın gözün kelimeyi saniyenin ¼’ü kadar bir sürede tanıyıp anladığı bulgusu ilk önemli gelişmelerdir. Okuma esnasında göz satır üzerinde sıçramalar yapmakta her sıçramadan sonra durduğu anda görerek gördüklerini anlamlandırmaktadır. Hızlı okuma teknikleri ile ilgili bilgileri ilk olarak 1940’lı yıllarda Batı ülkelerinde görülmeye başlar. II. Dünya Savaşı sırasında İngilizlerin düşman uçaklarını tanımak amacıyla verdikleri eğitimi -Murat Tunali (2007: 33) bu tarihi I Dünya Savaşı yılları olarak verir- ve D. S. Renshaw’ın geliştirdiği “tachistoscope”u da hızlı okuma çalışmalarının öncülerinden kabul etmek gerekir. 1950’lerden sonra beyin üzerine yapılan araştırmalar hızlı okuma çalışmalarına hız vermiş ve hızlı okuma teknikleri üzerine araştırmalar yapılmıştır. “Evelyn Wood gençlere ve yetişkinlere yönelik hızlı okuma yöntemleri geliştirmiştir” (Güneş 2015: 9). Sinema tekniği olarak kullanılan “peripheral vision” tekniği de gözün aktif görüş açısını genişletme konusunda araştırmacılara ilham vermiştir. 1970 yılından beri hızlı okuma alanında çalışmalar giderek artmaktadır. (Ruşen 1995: 17, Türkkan 2004: 30, Güneş 1999: 49-52, Güneş 2015: 8-9)

Hızlı okuma, “hız, anlama ve zihinde yapılandırma” olarak üç ana unsur üzerine temellendirilmekte; üst düzeyde dikkat yoğunluğu, zamanın iyi kullanımı, hızlı düşünme, sorgulama, öğrenme, sorun çözme ve zihinde yapılandırma gibi becerilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Güneş 2015: 4-5). Hızlı okuma; bireyin sözcük dağarcığı ve dili iyi kullanmasına paralel olarak anlama düzeyini de artırmaktadır (Çelenk ve Çalışkan, 2004: 25). Yukardaki örnekler verdiğimiz araştırmalarda göz ardı edilen noktalardan biri de hızlı okumanın metin yapıları ile arasındaki doğrudan var olan ilişkidir. Metin Dilbilim alanında ortaya çıkan gelişmeler sonucu metin yapısını oluşturan tutarlılık ve bağdaşıklık unsurlarının fonksiyonları üzerinde yapılan eğitimlerle hızlı okuma ve anlama becerilerinin ölçülebilir düzeyde geliştirildiği görülmektedir. Yine bizim 1994 yılından beri lise çağı öğrencileri üzerinde yaptığımız çalışmalar sırasında her metin türünde okuma hızının aynı olmadığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu yüzden gazete haber metinlerinin yapısı, sözcük dağarcığı ile bilimsel metnin yapısı ve sözcük dağarcığı arasında fark okuma hızını ölçülebilir bir biçimde değiştirmektedir. (Coşkun, Lise Öğrencilerinin Okuma Hızı Üzerine bir Araştırma, Gazi Üniversitesi

yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Arşivimizde bulunan bilimsel olarak ölçülmüş bine yakın metin) Edebi metnin okunma ve anlaşılma hızı ise her iki metin türünden farklılık göstermektedir.

Hızlı okuma, okumanın nasıl yapılması gerektiği sorusunu karşımıza çıkarmakta ve bu da bizi sesli ve sessiz okuma kavramlarına götürmektedir.

“Sesli okuma; yazıları görme, kelimeleri tanıma, seslendirme ve anlamını zihinsel sözlükten bulma işlemidir. Göz yazının görüntülerini almakta, bunlar ses organlarıyla seslendirilmekte, seslendirilen kelimeler işitilmekte ve zihne gönderilmektedir. Sesli okuma öğrencilerin okumayı öğrenmelerine, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmelerine hizmet etmektedir.” (Güneş 2015: 52). Sesli okuma sırasında ses telleri devreye girdiği için okuma süresi sessiz okumaya göre daha fazla olmaktadır. Öğretmen ilkökul kademesinde öğrencilere doğru telaffuzu öğretmek sesli okumadan faydalanır (Tazebay 2005: 14-15).

“Sessiz okuma, ses organlarından herhangi birini hareket ettirmeden, gövde ve baş hareketleri yapmadan, yalnızca gözle yapılan okuma etkinliğidir. Sessiz okuma sesli okumaya göre daha hızlıdır. Dilin seslendirme süresiyle gözün görme süresi arasında ¼ saniye gibi bir zaman farkının bulunduğu tespit edilmiştir.” (Dedebali 2008: 10).

“Sessiz okumanın sesli okumaya göre daha fazla tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden biri okuma hızının ve anlama düzeyinin sessiz okumada daha yüksek olmasıdır.” (Soysal 2015: 14). Sessiz okuma, kişiye *“anlamı çok çabuk algılama ve kavrama olanağı”* sağlamaktadır (Bozan 2012: 15).

Bu tanımlara ilave olarak belirtmemiz gereken ve ülkemizde tam olarak anlaşılmayan bir nokta eğitimde okuma stratejilerinin düzenlenmesinde bilimsel gelişmelere yeterince önem verilmemesidir. Okuma stratejileri sesli okuma süreci ile sessiz okuma sürecinin hangi yaş grubunda nasıl yapılması gerektiğinin belirlenmesi aşamasıdır. Okumaya ilk başlayan çocuklarda öğrencinin okuma gelişimini izleyebilmek için sesli okuma eğitimi yapılması önemli bir basamak olarak göze çarpmaktadır. Öğrencinin sesli okuma ile belirli okuma düzeyine gelmesinden sonra öğretmenin sessiz okuma yöntem ve tekniklerini öğretmesi ve uygulamaları daha çok sessiz okuma yöntemi ile gerçekleştirmesi gerekir. Ortaöğretim düzeyinde sessiz okumanın artık *“Akıcı Sessiz Okuma”* dediğimiz bir yöntem ve teknikle yapılarak psiko-motor beceri haline getirilmesi gerekir. Öğrencinin fiziksel gelişimini tamamlamaya başladığı lise öğrenimi sırasında ise sistematik bir biçimde hızlı okuma teknikleri ile okuma alışkanlığı kazanmalıdır. Bugün okullarımızdaki okuma stratejileri ile ilgili kazanımlara baktığımız zaman bu sistematığın tam olarak oturtulamadığı ve öğretmenlerin okuma eğitimi konusunda yeterince donanımlı olmadığı görülmektedir. Oysa başta TEOG sınavları olmak üzere birçok sınavda öğrencinin bir soru gövdesini bir dakikalık bir zaman dilimi içinde okuması anlaması ve cevaplaması beklenmektedir. Aynı durum lisans eğitimi sonrası yapılan KPSS için de geçerlidir. Lise çağına kadar verilmeyen hızlı okuma eğitiminin öneminin üniversite yıllarında

üniversitelerde hiçbir şekilde yeterince anlaşılmadığını görmekteyiz. Gelişmiş Batı ülkelerinin saygın eğitim kurumlarında lisansüstü düzeyde yapılan eğitimlerde öğrencinin bir günde ortalama 274 sayfa okuma yapması gerekmektedir. (Öngör, 2016)

İnsanî ve sosyal bilimler alanında yetiştirdiğimiz üniversite öğrencilerinin kendilerine toplumlarına daha çok yararlı olmaları ve iş hayatında başarılı olabilmeleri için haftada, orta kalınlıkta üç kitabı okuyarak anlama ve birikimine katma disiplinini kazanmak zorundadır. Özellikle hızlı gelişmelere bağlı olarak hukuk iletişim, siyaset bilim ve satış pazarlama alanlarında görev yapan personelin dünyadaki gelişmeleri sağlıklı izleyebilmesi ve meslek hayatında kendilerini geliştirerek kullanmaları için bu okuma standardı vazgeçilmez hedefler arasında kabul edilmelidir.

Neden Hukuk Fakültesi?

Hukukçular, yoğun iş hayatında sürekli olarak okuma eylemi içerisindeyler. Dava dosyalarının okunması ve bunların mahkeme sırasında aktif bir şekilde kullanımı, onların zaman sorunu ile karşılaşmalarına sebep olmaktadır. Okuma için ayrılan zamanı azaltmak ve okuma eylemini daha etkin yapabilmek hukukçuların mesleklerindeki başarılarını da etkileyecektir. Bir hukukçu mesleğinin hangi alt dallarında görev yaparsa yapsın zamana karşı yarışmakta önüne gelen binlerce sayfalık dava dosyalarını dikkatle ve hızla okuyarak anlama ve savunma durumunda bulunmaktadır. Son yıllarda artık medya kanalıyla herkesin merakla izlediği bazı davalarla ilgili iddianame ve eklerinin milyonlarca sayfaya ulaştığını görüyoruz. Böyle bir ortamda bir hukukçunun ülkenin hukuk sistemine sağlıklı bir katkıda bulunabilmesi için hızlı, etkin ve anlayarak okuma becerilerinin en üst düzeye çıkarması kaçınılmazdır. Bütün bu becerileri kazanabilmenin ilk ve en önemli adımı Hukuk fakülteleridir. Hukuk fakültesi birinci sınıf öğretiminde hızlı okuma tekniklerini kazanılmış olması eğitim süresince öğrencilerin sağlıklı bir okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlayacaktır.

Hukuk Fakültesi öğrencileri de okuma ile çok fazla etkileşim halindedirler. Onlar her ders için birden fazla kitap okumak zorundadır. İktisat, Anayasa Hukuku, Medeni Hukuk, Ceza Hukuku, İdari Yargı, Muhasebe, Usul Hukuku, Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, Devletler Özel Hukuku, Eşya Hukuku, Maliye, İcra İflas Hukuku, Sigorta Hukuku, Çocuk Hukuku, Devletler Umumi Hukuku, Taşıma Hukuku, Medeni Usul Hukuku, Tüketici Hukuku, Genel Kamu Hukuku gibi dersler okumaktadırlar. Bu derslerin hepsi için ayrı ayrı kaynaklara başvurmaları gereken Hukuk Fakültesi öğrencilerinin yoğun bir okuma yapmaları gerekmektedir. Bu yoğun okumanın hem hızlı hem de etkin olması ise temel ihtiyaçtır.

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerinin Hızlı Okuma dersi kapsamında verilen eğitim sonucunda onların kaydettikleri gelişmeyi gözler önüne sermek ve bunun sonucunda

bu meslek grubunda aktif olarak çalışan bireyleri de hızlı okumanın getirileri konusunda aydınlatmayı amaçlamaktadır. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesinde hukuk öğrencilerinin bu ihtiyaçları görülerek 1. sınıf ikinci yarıyıl için seçmeli ders olarak hızlı okuma dersi konulmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

“Deneme modelleri, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir. Tarama modelleri ile var olan durum gözlenirken, deneme modelinde, gözlenmek istenenlerin araştırmacı tarafından üretilmesi söz konusudur.” (Karasar; 2009, s. 87) Çalışmamızda deneme modellerinden “Tek grup öntest-sontest modeli” kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz dönemi birinci sınıfa devam eden 100 öğrenciden derse katılımı tam, eğitim ve kişisel veri bilgileri eksiksiz olan öğrenciler analiz için çalışmaya dâhil edilmiştir. Bunun sonucunda 70 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

On hafta süren eğitim boyunca araştırmacılar tarafından hazırlanan genel okuma metinlerinde mesleki okuma metinlerine doğru geliştirilen seçilmiş özel metinler, aktif görüş açısını genişletmek için göz kası esnetme çalışmaları, göze ritim kazandırmak için göz sıçrama hareketleri, dikkat-algı-konsantrasyon geliştirme için eğlenceli aktiviteler, anlama düzeyini artırıcı etkinlikler yapılmıştır. Son yıllarda üzerinde çok fazla tartışılan ve gittikçe daha çok bilgi edindiğimiz alanlardan biri de beyin bilgi ilişkisidir. Bazı araştırmacıların meta cognition, bazı araştırmacıların cognitive science adını verdikleri bilişsel bilgi alanı bilginin beyinde belirli bir süreç içinde değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu konuda birbiriyle çelişen bilgiler bulunduğu için biz bunlardan artık kesinlik kazanmış olan MIT (Massachusetts Institute of Technology) tarafından geliştirilen beyinde bilginin geçirdiği süreçleri esas olarak alıyoruz. (Stillings ve Ark.:1994:18) Dikkat ve konsantrasyon eğitiminin dayandığı temel unsurlardan birisi öğrencinin bütün dış bağlantılarından arındırılarak konuya yönlendirilmesi ve kendisine verilen bir resim, bir karikatür veya özel hazırlanmış gizli resimlerin bulunduğu etkinliklerle eğitilmesidir. Dikkat ve konsantrasyonun öğrenci tarafından kendi iradesiyle kullanılabilmesindeki ilk temel unsur, sağlıklı nefes alıp verme çalışmalarıdır. Öğrencinin aldığı her nefes onun bir konuya odaklanmasının ilk ve en önemli aşamasını oluşturmaktadır. Bundan sonra gelen etkinlikler içindeki ilk adım kendisine belirli bir zaman sürecinde (bir veya iki dakika gibi) gösterilen bir resim, karikatür veya karmaşık bir şekli dikkatini toplayarak görmesi, eksiksiz ve tam

olarak anlaması ve bunu daha sonra yazarak veya konuşarak anlatabilmesidir. Bu süreçlerin sistematik, basitten zora, düzenlenmesi ve her eğitim sürecinde daha önceki etkinliklerden daha ileri düzeyde bir görünüşü eksiksiz ve tam olarak kavrayabilmeyi sağlamaktır.

Bunun için de özellikle görünen resimlerin arasına gizlenmiş olan resimlerin basitten karmaşığa tam ve eksiksiz olarak görülebilmesi, bazı özlü sözlere çok kısa süre dikkat edip daha sonra bu özlü sözleri tam ve kesiksiz olarak yazarak veya konuşarak anlatabilmesi eğitimidir. (Holyoak, 1999:xliv.)

Dil eğitim ve öğretimi ile dikkat eğitimi arasındaki bağlantı sebebiyle günümüzde özellikle İngilizce eğitiminde kullanılan etkinliklerin önemli bir kısmında dikkat eğitimi ile ilgili birçok örnek bulunmaktadır.

Bu çalışmalardan sonra yapılan diğer bir çalışma ise bilginin bellekte yerleşmesi benzer bilgilerle karşılaştırılarak anlaşılması ve daha sonra belirli bir hızla dışa vurulması çalışmalarıdır.

Dersin başında ilk okuma öncesi 6 dk olarak yapılan göz egzersizleri, ikinci okuma öncesi 3 dk. olarak belirlenmiştir. Her ders 2 metin olmak üzere bir sömestrde toplam 20 metin okutulmuş verileri öğrencilere verilen takip çizelgelerine girmeleri istenmiştir. Her öğrenci kendi gelişimini kendisi takip etmiştir. Bireysel olarak öğrenciler dersler boyunca takip edilmiş, gelişimleri doğrultusunda yönergeler verilmiştir. Gelişim çizelgelerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını istenmiş böylece birbirlerinden etkilenmeleri ve doğru olmayan veri girişleri önlenmeye çalışılmıştır. Her ders okuma metinleri dışında yukarıda sözü geçen etkinlikler aşamalı olarak yapılmıştır. Eğitim sonunda öğrencilerin takip çizelgeleri toplanmış veriler SPSS 22 veri analiz programına girilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kişisel bilgileri hakkında toplanan anket verileri de SPSS 22 programına girilmiştir. Toplanan veriler SPSS 22 programı ile analiz edilip tablolar hâlinde verilmiştir.

Sessiz Okuma hızları iki basamakta ayrı ayrı ölçülmektedir. Birinci basamakta bir dakika içinde okunan kelime sayısı, ikinci basamak olarak da okuduğu metni anlama düzeyidir. Daha sonra ise her ikisinin ortalaması alınarak etkili okuma endeksi oluşturulmaktadır.

Sessiz Okuma Hızı Ölçümleri

Kişinin bir dakika içinde okuduğu kelime sayısına sessiz okuma hızı denir. Hızlı okuma eğitimi sırasında öğrencilere okutulan metinler 600 kelime ile başlayıp 900 kelimeye kadar çıkmıştır. Ölçümün doğru analiz edilebilmesi için ilk ve son ölçümde 600 kelimelik eşit düzeyde metinler seçilmiştir. Sessiz okuma hızı hesaplama formülü aşağıdaki gibidir:

Metindeki Kelime Sayısı x 60

Sessiz Okuma Hızı (SOH) :

Okuma Süresi (saniye)

Etkili Okuma Endeksi

Hızlı okuma eğitiminin bir diğer amacı da okuduğunu iyi bir şekilde anlayabilmektir. Yani hem hızlı okuyup hem de doğru ve yüksek düzeyde anlamayı sağlamaktır. Etkili okuma endeksi için okunan her metinden sonra; çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma ve açık uçlu olmak üzere toplam 20 soruluk bir test uygulanmakta ve her doğru cevap 5 puan olmak üzere toplam 100 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Bu testten alınan anlama puanı ve sessiz okuma hızı puanı kullanılarak yapılan hesaplama kişinin okuduğunu anlama düzeyini yani etkili okuma endeksini vermektedir. Etkili okuma endeksi hesaplama formülü aşağıdaki gibidir:

Okuma Hızı x Anlama Puanı

Etkili Okuma Endeksi (EOE):

100

Okuma hızının eğitiminde üzerinde durulması gereken noktalardan bir başkası okumanın beyindeki bilişsel sürecidir. Bilişsel sürecin anlamayı oluşturan en önemli basamağı ise öğrencinin güçlü ve hızlı bir hafıza kullanma becerisine ulaşmasıdır. Bunun içinde iki ayrı hafıza ölçüm testi uygulanmıştır. Bu testler Kaliforniya Üniversitesi Cedar-Sinai Medical Center tarafından geliştirilmiş hafıza ölçüm testlerinden yararlanılmış ve tarafımızdan geliştirilmiştir. (Small-Vorgan, 2007: 27)

Öznel Hafıza Ölçümü

Hızlı okuma eğitimi öncesi ve sonrası olmak üzere "Öznel Hafıza Anketi" uygulanmıştır. Bu anket 5 bölüm ve 31 sorudan oluşmuş üçlü likert tipindedir. Her öğrenci kendini bireysel olarak değerlendirmiş ve toplam puanını anket sonuna yazmıştır. SPSS için her öğrencinin ön ve son test olarak doldurdıkları anketlerdeki veriler karşılaştırılarak arasındaki fark hesaplanmış böylece eğitimin verimliliği öznel hafıza üzerinde test edilmiştir.

Nesnel Hafıza Ölçümü

Nesnel hafıza ölçümü uygulama öncesi ve sonrası olmak üzere iki kez öğrencilere uygulanmıştır. Bu ölçüm, araştırmacılar tarafından hazırlanmış 10 adet slayttan oluşan bir çalışmadır. Her bir slayt içeriğine göre belirlenen süre zarfında öğrencilere gösterilip kapatılmaktadır. Öğrenciler slaytlar kapandıktan sonra sorulara yazılı cevap vermişlerdir. Her bir içeriğin kendine has değerlendirmesine göre kendi puanlarını hesaplamıştır. Sonunda her öğrenci 10 slayttan aldıkları

toplam puanını hesaplanmıştır. SPSS programı ile öğrencilerin öntest ve sontest nesnel hafıza ölçümleri karşılaştırılarak uygulanan eğitimin nesnel hafıza üzerindeki etkisi ölçülmüştür.

Bulgular

Araştırma problemlerine yanıt aramak amacıyla yapılacak analizlerin seçiminde, ilk olarak veri setinin normal dağılıp dağılmadığına karar vermek amacıyla basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiştir. Basıklık katsayılarının 1.90 ve -339 arasında, çarpıklık katsayılarının ise 1.17 ve -257 arasında değiştiği gözlenmiştir. Örneklem sayısının 30'dan büyük olması ve basıklık çarpıklık değerlerinin -2+2 arasında yer alması dikkate alınarak, öğrencilerin öntest-sontest puanlarının karşılaştırılmasında bağımlı gruplar için *t*-testi kullanılmıştır (Field, 2000; George ve Mallery, 2010; Gravetter ve Wallnau, 2014).

Tablo 1. Sessiz okuma hızı (soh) öntest ve sontest ortalama puanların *t*-testi sonuçları

Ölçüm	N	X	Ss	sd	<i>t</i>	p
SOH ilk ölçüm	70	181.15	38.25	69	-18.44	.000
SOH son ölçüm	70	369.34	96.10			

Öğrencilerin hızlı okuma eğitimi sonrası sessiz okuma hızı ölçümlerinde anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur ($t_{(69)} = -18.44$, $p < .001$). Öğrencilerin eğitim öncesi sessiz okuma hızı puanlarının ortalaması $X=181,15$ iken, hızlı okuma eğitimi sonrasında $X=369,34$ 'e çıkmıştır. Bu bulgu hızlı okuma eğitiminin, öğrencilerin sessiz okuma hızını arttırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

Tablo 2. Etkili okuma endeksi (eoe) öntest ve sontest ortalama puanların *t*-testi sonuçları

Ölçüm	N	X	Ss	sd	<i>t</i>	p
EOE ilk ölçüm	70	113.74	33.78	69	-13.36	.000
EOE son ölçüm	70	231.45	81.56			

Öğrencilerin hızlı okuma eğitimi sonrası etkili okuma endeksi ölçümlerinde anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur ($t_{(69)} = -13.36$, $p < .001$). Öğrencilerin eğitim öncesi etkili okuma endeksi puanlarının ortalaması $X=113,74$ iken, hızlı okuma eğitimi sonrasında $X=231,45$ 'e çıkmıştır. Bu bulgu

hızlı okuma eğitiminin, öğrencilerin etkili okuma endeksini arttırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

Tablo 3. *Öznel hafıza ölçümü (öh) öntest ve sontest ortalama puanların t-testi sonuçları*

Ölçüm	N	X	Ss	sd	t	p
ÖH ilk ölçüm	70	155.64	17.86	69	-3.84	.000
ÖH son ölçüm	70	165.18	21.61			

Öğrencilerin hızlı okuma eğitimi sonrası öznel hafıza ölçümlerinde anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur ($t_{(69)} = -3.84$, $p < .001$). Öğrencilerin eğitim öncesi öznel hafıza puanlarının ortalaması $X=155.64$ iken, hızlı okuma eğitimi sonrasında $X=165,18$ 'e çıkmıştır. Bu bulgu hızlı okuma eğitiminin, öğrencilerin öznel hafıza düzeyini arttırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

Tablo 4. *Nesnel hafıza ölçümü (nh) öntest ve sontest ortalama puanların t-testi sonuçları*

Ölçüm	N	X	Ss	sd	t	p
NH ilk ölçüm	70	483.64	136.56	69	-17.79	.000
NH son ölçüm	70	739.54	115.05			

Öğrencilerin hızlı okuma eğitimi sonrası nesnel hafıza ölçümlerinde anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur ($t_{(69)} = -17.79$, $p < .001$). Öğrencilerin eğitim öncesi nesnel hafıza puanlarının ortalaması $X=483,64$ iken, hızlı okuma eğitimi sonrasında $X=739,54$ 'e çıkmıştır. Bu bulgu hızlı okuma eğitiminin, öğrencilerin nesnel hafıza düzeyini arttırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmamızın sessiz okuma hızı, etkili okuma endeksi, öznel hafıza ölçümü ve nesnel hafıza ölçümü öntest ve sontest sonuçlarına bakıldığında "p" değerinin ".000" yani son ölçümleri ile ilk ölçümlerinin arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Bu değer bize çalışmamızda uyguladığımız eğitimin etkililiğinin yüksek ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Ortaya çıkan bulgular, hipotezimizi bilimsel olarak kanıtlamaktadır. Bu sebeple hukuk fakültelerine özel, nitelikli bir hızlı okuma dersinin planlanması gerekmektedir. Bu ders kapsamında seçilen metinler

öğrencilerin aldıkları eğitime ve mesleklerine yönelik olarak özel hazırlanmalıdır. Seçilen metinler sayesinde öğrencilerin okuma ve anlama hızlarının en üst düzeye ulaşması sağlanacaktır.

Hukuk fakültesi öğrencileri için hızlı okuma eğitiminin seçmeli değil; zorunlu bir ders olarak konulması, öğrencilerin belirli bir okuma hızı hedefine ulaştırılması için nesnel ölçütlerin belirlenmesi kaçınılmazdır. Hukuk fakülteleri öğrencileri için hızlı okuma eğitiminin haftada iki gün devam zorunluluğu şartıyla verilmesi önemlidir. Özellikle göz kaslarının eğitime dayalı çalışmaların, olumlu alışkanlık haline getirilebilmesi için bu etkinliklerin ders içinde ve dışında düzenli aralıklarla tekrar edilmesi gerekmektedir.

Hızlı Okuma eğitiminin sadece hukuk fakültelerinde değil; diğer meslekler üzerinde okumaya dayalı alanların bir yıllık okuma metinlerinin ortalaması alınarak bir araştırma yapılmalıdır. Buna göre lisans düzeyinde verilen hızlı okuma eğitiminin ders saat ve içeriklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Hızlı okuma eğitiminin özel sektör tarafından yapılması, bu eğitimi veren kimselerin bilimsel yeterliliklerinin tartışılır durumda olması ve hiçbir zaman bilimsel bir ölçüme dayanmayan bazı okuma hızı hedefleri koymaları hızlı okuma eğitimin önemini azaltmakta veya tartışılır hale getirmektedir. Özel kurs veren yerlerin MEB özel eğitim genel müdürlüğü tarafından denetlenmesi, öğretmenlerin bilimsel kalitelerinin ölçülerek ona göre eğitim izninin verilmesi gerekmektedir. Yüksek Öğretim kurumlarında lisans ve yüksek lisans düzeyinde verilen eğitimlerde hızlı okuma becerilerinin gelişimine yönelik derslerin konulmasını özendirici politikalar geliştirilmelidir. Hukuk, sosyoloji, iletişim, edebiyat, psikoloji, tarih, ilahiyat gibi alanlarda yetiştirdiğimiz bilim adamı ve aydınlarımızın hızlı okuma becerileri konusunda eğitilmesi, ülkemizin entelektüel düzeyinin gelişmesinde önemli katkı sağlayacaktır.

Özellikle dört yıllık eğitime geçildikten sonra hızlı okuma eğitiminin, liselerde bundan önceki dönemlerde olduğu gibi, ders olarak yer alması konusunda Millî Eğitim Bakanlığı'nın harekete geçmesi gerekmektedir. Böylece ülkemizde medya okur-yazarlığı, sağlık okur-yazarlığı, hukuk okur-yazarlığı gibi toplumun temel ve genel ihtiyacı olan alanlarda zorunlu eğitim sürecinde olumlu bir adım atılmış olacaktır.

Kaynakça:

Altunay, U. ve Çakıcı, D. (2006). Etkili Okuma ve Okuduğunu Anlama, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 330, 40-46.

Arıkmert, H. (2006). *Hızlı Okuma Teknikleri*, İstanbul: Alfa Yayınları.

- Bozan, A. (2012). *Hızlı Okuma Eğitiminin 10. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Hızlarına Ve Anlama Düzeylerine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Cedars–Sinai Medical Center, Charles R. Drew University of Medicine and Science and the Los Angeles Biomedical Research Institute, has received a \$69.6 million grant from the National Institutes of Health.
- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Bağdaşıklık, Tutarlılık Ve Metin Elementleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelenk, S., Çalışkan, M. (2004). Bazı Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisinin İncelenmesi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 309, 24-33.
- Dedebali, N. C. (2008). *Hızlı Okuma Tekniğinin Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Hızlarına Ve Okuduğunu Anlama Düzeylerine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Field, A. (2000). *Discovering statistics using spss for windows*. London-Thousand Oaks- New Delhi: Sage.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.)*. Boston: Pearson.
- Gravetter, F., ve Wallnau, L. (2014). *Essentials of statistics for the behavioral sciences (8th ed.)*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Güneş, F. (1999). *Hızlı Okuma*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güneş, F. (2015). *Etkinliklerle Hızlı Okuma ve Anlama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Holyoak, J. K. (1999). *Psychology, The MIT Encyclopedia of Cognitive Science*, Ed: Robert A. Wilson, Frank c. Keil, A Bradford Book, Cambridge, Massachusetts, England.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58c7c2d2368000.53776693
- <https://www.universityofcalifornia.edu/news/ucla-clinical-and-translational-science-institute-receives-696m-nih-grant> (19 Mart 2107)
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. (2011). Zihinsel ve Fiziksel Bir Süreç Olarak Okuma, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 15-29.
- Öngör, Y.A. (2016). *Benden Sonra Devam*. İstanbul: Alametifarika yay.
- Özdemir, E. (2007). *Eleştirel Okuma*, 7. Baskı, Ankara: Bilgi Kitabevi.
- Ruşen, M.(1995). *Hızlı Okuyarak Anlama ve Seçmeli Okuma Yöntemleri*. İstanbul: Alfa Yayınları.

- Small, G. ve Vorgan, G. (2007). *Hafıza Geliştirme Teknikleri*. Çev. Sakıp Murat Yalçın, İstanbul: Omega Yayınları
- Soysal, T. (2015). *Hızlı Okuma Tekniklerinin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Hızlarına Ve Anlama Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal, Bolu.
- Stillings ve Ark. (1994). *Cognitive Science An Introduction, A Bradford Book*, England: The MIT Press Cambridge.
- Tazebay, A. (2005). *İlkokul Öğrencilerinin Okuma Becerilerinin Okuduğu Anlamaya Etkisi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Tunalı, M. (2007). *Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme*. İstanbul: Yakamoz Yayınları.
- Türkkan, R. O. (2004). *Anlayarak Çok Hızlı Okuma ve "Photo Reading"*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ.

The Evaluation of Fast Reading Abilities of Law Faculty Students

An individual is defined as a social identity. She or he has to involve in some activities to socialize, such as reading –specialty listening or to be listened, explaining herself or himself, communicating with other people and so on. One of these activities to be socialized is reading. An individual understands the world and explains the world gives meanings the things around and realizes his /her own place and function in this world through reading. Reading in fact is the existence actively for an individual.

Today, “reading and understanding what she reads are seen as a crucial step on the way for producing and reproducing information, they are accepted as one of the most important ones in acquiring information. (Çakıcı, Altunay 2006: 11) An individual who has to adapt the developments and renovations in this so called information era needs fast reading technique to follow published visual materials (Arikmert 2006: 22) It seems that the reactivity’s of this era let on individual face reading to acquire information and these necessities ponder him fast and effectively thus fast reading techniques defined as has appeared. Fast reading technique which their fastnessive understanding and memorizing abilities and also increasing the word number that they read in a minute and their understanding level (Ruşen 1955: 55)

Lawyers reads continuously in their busy work life. Reading data files and using them actively during the trials causes timing problems. Lessening the time spent for reading and doing effectively affects their success at work. Law faculties have premier importance in terms of fast reading and professional competence if first grade law faculty students require fast reading ability, they will be successful for the rest of their university years.

It is certain that law faculty students have to involve in reading activities permanently. They have to read more than one book for each class which means that they apply various books and other materials intensively. Thus, fast and effective reading of all those books and other materials is a crucial for them

This study is conducted to show the improvement of law faculty students at the end of fast reading classes and it is aimed to enlighten about the attributions of fast reading for those who are working actively.

In this study among tries types sole group pretest-posttest type is used the 100 frequency are students who are studying in Gazi University Law Faculty in the first term of 2015-2016 academic year are involved in this study. Complete attendance to the classes and complete personal data are asked as

pre-requisite for the analysis and thus a study group is determined consisting of 70 students out of those 100 students.

During the 10 weeks education specifically chosen texts which are improved according to the subject area, eye mustered stretch high exercise to broaden active viewing angle eye skipping activities to gain rhythm enjoyable activities to gain caution – perception concentrations various activities to increase understanding level has conducted. At the beginning at the class, 6 minutes eye exercises before first reading is determined as 3 minutes eye exercises just before second reading. Distributing two texts for each class, 20 texts are studied in one term and the students are asked to fill up frequency list with the data. Each student has followed his/her own improvement. The students are followed individually during the classes and necessary instruction has given considering their improvements. The students are asked to share their own improvements with- their friends, thus it is aimed that the students will be effected from their friends and wrong data entrance will be presented. In each class, foretold exercises and activities have conducted besides reading texts. At the end of the education the students' check lots are gathered and the data is restered SPSS 22 data analyses program. Besides, questionnaire data about students personal data is also entered SPSS 22. Gathered data is analyzed with SPSS 22 and showed as tables.

Silent reading speed is measured in two different steps separately. The first step indicates the word number read in one minute and the second step shows the understanding level in each text. In our study, looking at the pre and silent reading speed, effective reading index, subjective memory measurement and objective memory measurement, it is found that "p" value is ".000", which means there is a meaningful difference between first and last measurement. This value show us that the effectiveness of the education applied in ours study is high and reliable. The findings has proved our hypothesis scientifically. For this reason, it is necessary that a qualified fast reading class should be planned specially for law faculties. In this respect, specially chosen texts should be prepared considering their education and job. Owing to these specially chosen texts, the students' reading and understanding level will reach the top level. According to this study, fast reading class hours and content in undergraduate level should be determined.

It is indispensable that the fast reading class should be placed as a mandatory class not optional, in law faculty curiosum and subjective measurements should be determined for students to reach are stain reading speed it is important that, fast reading education should be given two days in a week with mandatory attendance. Especially to gain positive habits, the exercises of eye muscles education, and these activities should be repeated regularly in certain intervals. Furthermore, a study should be conducted not only in law faculties but also in other jobs by gathering one year reading text averages upon reading.